

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Dispvtationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtvte Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

§. I. De potestate, & iure, quod Ecclesia habet ad prædicandum infidelibus
fidem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

intrà genus infidelitatis à peccato illius, qui negaret Dei revelationem; sed tamen peccaret contra fidem, que licet assensum veritatis præcipiat propter assensum rei reuelatae; sed tamen præcipit illum assensum, atque ideo præscindendo etiam à blasphemia violatur præceptum fidei, negando veritatem Dei.

32 Vrgebis, quomodo potest peccare contra fidem illi, qui omnino ignorat fidem, & omnem doctrinam fidei; restat ergo quod solum peccet contra lumen naturæ dictans, debere ex ipsis creaturis agnoscere Deum infinitè perfectum, non verò contra fidem; & per consequens diffensus illi, etiam si grauitate culpabilis, non expellat habitum fidei infuse. Refondo, hominem illum in casu polito ignoreat quidem fidem, & eius obligationem, quatenus veritatem circa reuelationem, & res reuelatas: non tamen ignorare obligationem fidei, quatenus hæc obligat etiam ad credendum veritatem Dei aliunde cognitam, quam ex reuelatione veritatis. Potest enim contingere, aliquem ignorare, omnino invincibiliter Deum aliquid reuelasse, & omnem prorsus Dei reuelationem; & tamen ex principiis naturæ cognoscere obligationem credendi Deo, si aliquid reuelat, quam obligationem fides ipsa imponit, & prohibet diffensem veritatem, ne impediatur assensus rei reuelatae: iam ergo cognoscit ex parte obligationem fidei, & potest contra fidem peccare, quod sufficit ad peccatum infidelitatis, & ad amittendum habitum fidei infuse.

An omnia opera infidelium sint peccata, haec tamen quæstio magis propriè per quæ ad tractatum de Gratia, vbi agitur, an fides necessaria sit, ad quodlibet opus bonum naturale, & morale: quare eam quæstionem ad locum illum remittimus.

SECTIO II.

De potestate Ecclesiae in infideles non baptizatos, quae & quanta illa sit.

33 **S**vb hoc titulo multa dubia comprehenduntur, quæ sigillatim explicanda sunt, & de quibus ultra alios optimè tractat Suarez *in præsenti* *disput. 18. sct. 1. & sequentibus.* Pro quibus omnibus præ oculis habendum est, infideles huiusmodi alios esse subditos Ecclesiæ, vel Principibus Christianis in temporalibus, eo quod in eorum regnis, & terris habitent; alios vero non esse ita subditos, vnde oritur diuersitas potestatis in illis, vt constabit. **R**urus potestas hæc considerari potest, vel ad prædicandæ illis fidem, vel ad cogendos eos, vt prædicationem, & fidem audiant, vel ad cogendos etiam, vt fidem auditam, & sufficienter propositam amplectantur, vel saltem vt errores, qui non solum sunt contra fidem, sed etiam contra rationem, & legem naturalem, deponant: vel denique ad priuandos eos, dum in infidelitate perseverant, dominio, & potestate in personas fideles; de quibus omnibus in particuliari dicendum est. Non est autem sermo de hereticis, seu de baptizatis, de quibus disputatione sequenti agendum erit, sed solum de non baptizatis.

*De potestate, & iure, quod Ecclesia habet ad
prædicandam infidelibus fidem.*

D Istinguit P. Suarez *vbi supra, s. 1. n. 1.*
Inter potestatem, & ius ad predicandum:
aliqui enim habent potestatem meram aliquid
faciendi, quandum nimurum ab alio non impedi-
antur: sicut mihi licitum est ingredi alienam
domum, si tamen dominus dominus domus impedit, ut
tur iure suo, quia mea potestas non fundatur
in iure, sed in permissione. Alii vero habent potes-
tatem fundatam in iure, sicut est potestas viendi
propria domo, vel re communis. Hac tamen dif-
ferentia, ut verum fatetur, materialis est, & solum
secundum magis & minus: nam si attente con-
sideretur, prior etiam potestas affectum aliquod
ius, licet magis limitatum, & minus univale,
quamvis enim dominus possit mihi prohibe-
re ingressum suæ domus alij tamen non possint, &
aduersus eos habeo ius, ne me impediatur: & pos-
sum impetrare volentes cohære, & ab illis me
defendere, quia prohibent me ab exercitio activi-
tatis mihi liberæ. Sic Sacerdos, cui Pontifex da-
cultatem audiendi confessiones in aliena paro-
chia non contradicente Parochio, potest quidem
a parochio impetrare: non tamen potest impedi-
re ab alio alio inferiori, atque ideo potest alicui
quilibet alio impetrare volente, defendere, & uti
iure suo. Sic ergo Ecclesia potest quidem con-
siderari cum potestate prædicandi fidem, limitata
tamen, nempe quandum Principes consentent:
quo casu non habaret ius illud ita illuminare,
quale nunc habet prædicandi fidem etiam Prin-
cipibus repugnantibus: habaret tamen adhuc eo
casu, ius aliquod contra omnes alios privatos, à
quibus consentiente Principen non potest prohibe-
ri, & contra quos potest se tenere, si prædicatio-
nem impeditrent. Eo ergo ipso, quod Ecclesia
habet potestatem prædicandi fidem, videtur ha-
bere ius etiam verum, falem aduersus alios om-
nes, à quibus non dependet in vnu illius potes-
tatis, atque ideo si ab illis alius impedit, potest
per eos cogere ad desistendum: nempe enim potest
iusti me impetrare ab vnu faciatur, quia ab ipso
non pender, nec eius arbitrio subordinata est.

Hac tamen ad quæstionem de nomine pertinere videntur; an scilicet *postfas* illa, appellari etiam possit *ins.* Carterius loquendo de ipsa: fatendum est, de facto Ecclesiastis habere non lolum potestatem prædicandi, quia in Principiis non impeditur, sed etiam habere hanc potestatem cum iure ad hoc, vñ neque à Principiis, nec ab aliis impeditri possit, ne fidem liberè prædicet. Et in primis quoad potestatam, constat ex verbis illis Matth. vltimo, euntes docete omnes gentes, & Marci vltimo, euntis in universam mundum predicate Evangelium omni creature. Læc 24. Sic oporebat pati Christum, & resorgere à mortuis, & prædicari in nomine eius periventiam. Etratio est clara, quia cum fides necessaria sit omnibus ad salutem, quilibet potest, nisi aliud malum bonum obster, in modo & aliquando teneat proximum cum inflamare circa fidem, ne pereat.

Quod vero Ecclesia habeat etiam ius, & auctoritatem praedicandi indepedenter ab aliis, qui permitrant, vel prohibeant, facient omnes, quos refer, & sequitur Suarez dicta sent. 1. num. 2. probant

fidem, inde- probant ex potestate, quam Christus Dominus penderet ab habuit in viueros homines, tanquam in hereditatem suam, quam mediante prædicationem dei erat acquisitus; iuxta illud psalmi 2. *Ego au- tem constitutus sum Rex ab eo, super Sion mon- tem sanctum eius; prædicans præceptum eius. Vnde subiit dictum eidem à Patre. Peñula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & posse- sionem tuam terminos terra.* Et ideo ipse Christus agnoscens in se hanc potestatem, & ius dixit Math. ultimo: *Data est mihi omnis potestas in Cælo, & in terra. Vnde statim intulit, quasi iure suo tvns; euntes ergo docete omnes gentes.* Cum ergo Christus ius haberet ad suam fidem omnibus prædicandam, quod munus per seipsum non erat exequitur, sed per Apostolos, & alios ministros, quibus hoc munus delegauit, consequens est, ut eis non solam licentiam vtrcumque, sed auctoritatem etiam, & ius prædicandi concesserit: ideo enim Paulus. 2. Corinth. 5. postquam dixit: *positus in nobis verbum reconciliationis: hoc est, communis nobis prædicationis munus: subiungit: pro Christo ergo legatione fungimur: si ergo ministri Ecclesiæ legati Christi sunt, habent ius prædicandi fidem independenter ab omnibus aliis: nam legatus in rebus suis legationis ius, & auctoritatem participat Princips, à quo mittitur, nec potest ab alio inferiori impediti, ne munere suo fungatur, & principis mandata proponat iis, ad quos legatus destinatur.*

Hoc totum argumentum ex Christi potestate, & iure desumptum, videtur nimium probare: nam Christus non solum habebat, & habet potestatem, & ius ad prædicandam, & annuncian- dam suam fidem, sed etiam potest homines vi, & metu, ac potentia sua ad fidem amplectendam obligare, & cogere: quare posset si vellet Princi- pio Christiano committere, ut infideles subdi- tos, vel etiam non subditos mortis pena adie- cta ad fidem amplectendam cogeret. De facto tamen ex eo, quod Ecclesiæ ministris Euangelij prædicationem delegarit, non censetur iis, hanc etiam potestatem delegasse, cogendi homines ad fidem amplectendam, ut postea videbimus: ergo nec ex delegata potestate prædicandi, colligi potest efficaciter delegata etiam potestas coercendi eos, qui prædicationem impideat vellent, licet hæc etiam potestas a Christo esset: neque enim Christus cum prædicationis officio communicauit potestatem omnem, quam ipse ha- bebat.

38 Addenda est ergo ratio, cur ex mandato prædicandi Euangelium Ecclesiæ dato, magis colligatur ius ad coercendos eos, qui prædicationem impideat vellent, quam ius, & potestas ad cogendos infideles, ad fidem amplectendam. Hæc autem diversitas fundari debet in fundamentis vtriusque partis nempe in rationibus, ob quas prima potestas dicitur esse in Ecclesiæ, & ob quas dicitur deesse secunda. Quod ergo Ecclesia possit cohærebit eos, qui prædicationem impideant, & aduersus eos se tueri, colligi potest ex potestate ipsius Christi delegantis, ut vidimus, & simul ex ipsa natura delegationis, primò. Nam Princeps mittens legarum ad aliquod munus obeundum, eo ipso censetur illum constituere independenter ab omni malo inferiori, quod executionem muneris commissi, atque ideo cum auctoritate, & potestate coercendi quilibet inferioris volentes eum ab executione sui mune-

tis delegati impeditre, vt constat ex l. 2. ff. de his, quibus mandata est iurisdictio, cap. Præterea de officio deleg. & aliis: Christus autem prædicatores mittens est Princeps supremus: ergo eius legati possunt quilibet prædicationem impidentes coercere ex potentia imbibita in ipso legationis munere sibi commisso. Quilibet enim Respu- blica, præterim habens potestatem supremam, qualis est Ecclesia, potest tueri iura sua aduersus eos, qui ea violare, & impeditre iuuentur.

39

Secunda ratio est, quia quilibet supremus Princeps potest propria auctoritate defendere innocentes, qui à suo Principe injuriam patiuntur, & exprefse, vel interpretatiuè auxilium im- plorant. Cum ergo Princeps infidelis prædicationem Euangelij in sua ditione impediens la- datinius sibi subditos, quibus ea prædicatio ad salutem necessaria est, & quorum multi, morali- ter loquendo, conuerterentur, & amplecten- terentur fidem, eius prædicatione audita: poterit Ecclesia defensionem illorum subditorum susci- pere, & propulsare injuriam illis illataam, cogen- do quacunque via Princeps infidelem ad fidem prædicationem permittendam.

Tertiam rationem addit Suarez *vbi supra* n. 4. in fine, quia quilibet Respublica suprema habet ius mittendi legatos Pacis ad Princeps alios, qui si vexentur, vel male tractentur, possunt à suo Principe, vel Respublica defendi, & vindicta su- mi proportionata illatae iniuriae. Idem ergo poterit Ecclesia, si eius legati, quos ad prædicandam, & annunciandam Christi pacem mittit, indigne tractentur, & reiiciantur.

Quartam rationem addit Hurtado *disput. 7.* §. 6. quia Princeps prædicatoribus obliktens, est in ea parte tyannus, ergo quoad hanc actionem potest cogi ab Ecclesia ad defensandum. Ante- dens probat, qui abutitur iure, & potestate sua ad subditorum perniciem, quorum aeternam salu- tem impedit: cum tamen hæc omnia visibilia in- stituta sint à Deo, in asequectionem salutis eter- nae, quam subditorum salutem carundem visibili- um rerum possessione, & auctoritate temporali, quam habet, fieri impeditur conatur.

Ex hac autem communi doctrina plura dubia oriuntur. Primum esse potest, an ius hoc, quod *An ius quod Ecclesia habet, cogendi infideles ad non impe- diendum prædicationem fidei; sit ius naturale, infideles ad seu fundatum in ipso iure naturæ; an vero sit non impedi- ius quasi positivum concessum illi à Christo, ex domi prædi- suprema potestate, quam Christus habet; & ab ei in rationem fidei, sit ius illa potestate participatum, & quasi delegatum naturale, an Nam P. Suarez *vbi supra* num. 3. indicat, non esse vero positivum, sed positivum: probat enim ius hoc uam esse in Ecclesia: *Quia Christus Dominus potuit potestatem prædicandi cum hoc iure communicare, ergo ita contulit illam. Deinde quamus haec potestas non possit probari ratione naturali, est nihilominus valde consentanea ipsi rationi naturali; quia ius docendi ignorantes, est quasi connaturale cuicunque hominero supposita necessitate fidei, est valde consentaneum rationis, quod anctor fidei suis ministris, & præterim Vicario suo, relinqueret, speciale ius ad illuminandos homines in doctrina fidei.**

Ex alia verò parte viderit ex supradictis sequi, hoc ius esse non positivum solum, sed naturale. Et quidem rationes illæ, quibus idem Suarez postea num. 4. probat hoc ius, videntur (si ali-

41

T. 4 quid

quid probant) probare non de iure positivo, sed de iure naturali: Prima enim ratio est ex eo, quod quilibet potest, si est falteria supremus Princeps, propulsare iniuriam, quam accipit ab alio impidente per vim usum sui iuris: Nam hoc, inquit, naturaliter sequitur ex ipso iure. Rursum ratio alia petita ex potestate ruendi, & defendendi innocentes, quales sunt illi, quibus praedicata erat fides, & qui ab ea audienda prohibentur, fundatur etiam in iure naturali, quod Respublica habet defendendi innocentes, ut constat. Denique potestas protegendi, & defendendi legatos pacis, quos mittit, & propulsandi iniurias in alatas, natura iure competit Reipublica, ut constat: ex qua potestate hoc etiam ius probat in Ecclesia idem Suarez. Ad quod etiam induci possunt argumenta alia adducta ab Hurtado, & aliis ad probandum hoc idem ius in Ecclesia, ut consideranti patebit.

43

In hoc non videtur esse posse controversia, nisi de vocibus, nam de re ipsa constat ex dictis, hoc ius in radice quidem esse positivum, formaliter tamen, & proxime esse naturale. Quod enim fides huius doctrinae Euangelicae necessaria sit ad salutem, ortum habet ex voluntate, & decreto Dei. Quod etiam Ecclesia, & eius ministri debeat: hanc fidem praedicare, & annuntiare omnibus eo modo, quo potuerint, ortum habet ex positivo præcepto Christi, qui id Apostolis, & eorum successoribus præcepit; quale præceptum positivum ministri legis antiquae non habebant: Christus autem ministros, & Apostolos suos legatos instituit, qua institutione, & præcepto, ac fidei necessitate supposita, sequitur ex natura rei ius in Ecclesia defendendi se contra iniuriam impeditis vi, & potentia, ne vratur sua facultate, & fungatur munere suo, quod ius commune est omnibus in casu simili.

44

*De quibus er-
judeat hoc
ius.*

Secundum ergo dubitatur, in quibus resideat hoc ius ad cogendos infideles iuspedire volentes fidei prædicatione, ne eam impedian. Ad hoc responder Suarez *vbi supra num. 5. & sequentibus*, distinguendo potestatem prædicandi, & potestatem mitendi prædicatores, & denique potestatem defendendi ministros prædicationis. Ex quibus primam, nempe potestatem prædicandi, dicit competere solis Pastoribus, & iis, qui ab ipsis delegantur, vel mittuntur respectiū; potestatem vero secundam mitendi, competere vniuersaliter pro tota Ecclesia, soli summo Pontifici cui vniuersalis Ecclesia cura commissa est: Episcopis autem, & inferioribus Pastoribus, competere intra terminos sua iurisdictionis, & territorij. Denique tertiam potestatem defendendi ministros competere soli summo Pontifici.

45

*Ius predican-
di ex officio
quibus com-
petat.*

Circa primam patem de potestate simplici prædicandi. Aduertendum est, hoc intelligi de potestate publica, & quasi ex officio, nam quando de prædicatione priuata, & intructione, quilibet fidelis eruditus potest data sibi commoda occasione, alios infideles instruere, & ad notitiam veræ fidei adducere: id tamen ex officio facere competit Pastoribus, & iis, qui ab illis mittuntur, iuxta illud Pauli ad Roma, 10. quomodo prædicabunt, nisi mittantur? Quem locum Innocentius III. relatus in cap. cim ex iniuncto, de hæreticis, afferat ad probandum, quod non debet sibi quisquam indifferenter prædicationis officium usurpare quod etiam constat ex Christi verbis Luca 10. *Rogate Dominum missis, ut mittat*

operarios in messem suam. Et quidem nec inter fideles licet quisquam sibi prædicationis munus asserit, nisi de Episcopi, vel Pontificis licentia, & designatione: multo minus hoc officium ad connectendos infideles sine eadem designatione usurpare licebit. Est enim pascendi munus, quod Pastoribus competit, non oibus, quia apertius pasci debent quam pascere. Ceterum licet inter fideles non prohibetur laicus & priuatus exhortari priuatis consiliis, & monitis, proximos ad honestatem & pietatem, sic nec inter infideles prohibetur fidelis data occasione alios ad fidem, & religionem Christianam inducere: quod etiam laicos, imò & feruos, atque ancillas Christianas certe legitur in Ecclesiasticis historiis.

Circa secundam partem de facultate, & iure mitendi prædicatores ad infideles, aduenti be-⁴⁶ Suare, licet singuli Pastores non habent potestatem vniuersalem mitendi Provincias extra suum territorium; aliquando tamen ex presumpta voluntate summi Pontificis, cuius licentia commode expectari non potest, posse data opportunitate procurare per se, vel per alios, conversionem etiam alterius Provincie vicinæ ex ratificatione futura summi Pastoris, qui presumit fieri poterit, consulendus est. Quia enim ratificatione, & voluntas presumpta sufficiunt poterit; ut inferior etiam minister per dicta data opportunitate alicui ciuitati, vel Provincia, ubi fuerit prædicationis speratur. Addo ego, siue sufficit presumpta voluntas summi Pontificis, in iis casibus, sufficiere etiam ratificationem, vel voluntatem presumptam Episcopi, vel Pastoris inferioris, ad cuius iurisdictionem, & territorium locus ille spectat potest. Quicunque enim antecedenter licentiam dare potest ad prædicandum, potest postea ratum habere, & eius ratificatione, vel voluntas presumpta sufficiet, ad exsandam actionem illam, dummodo potest data opportunitate ad ipsum recurvatur, ut debita subordinatio seruetur, & nemo in alienam mensuram falcam mitterat.

Denique circa tertiam partem de iure defendendi ministros, & prædicatores Euangelij potest esse difficultas. Primo, quia quilibet præfector, si supressus Princeps, habet in defendendis innocentibus, & eos, qui per vim ab aliis iniuncte impediuntur, ut iure suo liberè ventur, cum defensio innocentium patientium sit de iure ipso naturaliter permisæ. Diximus autem ministros Ecclesie legitimè missos a Pastoribus habere ius prædicandi iis, ad quos mittuntur, & esse legatos Christi, in ordine ad annuntiandum Euangelium: si ergo iij per iniuriam a Principe infidei impediuntur, ne fungantur suo munere, poterit quilibet alius Princeps fidelis arma contra impeditorem mouere, ut ab iniuria desistat, & per consequens hoc ius defendendi fidei prædicatores non sp̄. Et stat ad summum solum Pontificem.

Hoc argumentum probat, aliquid concedendum esse hac in parte Principibus. Nam sicut homo, etiam priuatus, potest seipsum, & alium etiam innocentem tueri, & defendere ab eo, qui actu iniuriam ei inficit, quando non est recursus ad magistrorum, qui publica auctoritate id faciat: non tamen quando est talis recursus, sicut nec post iniuriam iam illatam potest aliquis propria auctoritate iniuriam vindicare, aut delinquentem punire, sed solidi pereire à Iudice pœnam delictorum commissaria dum actio

actu prædicationis ministri legitimi iniuste cohibentur, & vexantur, potest Princeps laicus eos defendere ab iniuria actuali, & prohibentem ut vexantem cohibere, quantum sit est, ut deficiat, si non sit recursus ad legitimum iudicem communem, qui est summus Pontifex: non tamen potest vindictam sumere de iniuria iam illata: hoc enim spectat ad iudicem communem, qui est Pontifex, & potest auctoritate publica eiusmodi iniurias suorum ministrorum punire; quod duplex defensionis genus distinxit bene Hurtado dñs. 75. 8. 11.

fici, ut per se, vel per Ecclesiasticas personas il-
lam exequi debeat: quia non est Sacerdotis, ne-
que Ecclesiastici status arma corporalia funere,
ut constat ex Ambrosio relatio in cap. conuenior
23, quæst. 8. & aliis relatis à Gratiano eadem que-
stione. Potest tamen summus Pontifex committit
ipsis personis Ecclesiasticis, an vero debet
mittere sicut
eum tutelam
Principibus
secularibus.

jezone. Potest tamen fumus Pontificis communis-
tare hanc defensionem, seu executionem Principi-
bus temporalibus: & ita de facto facit, dum
inter diuersos Principes distribuit hanc curam
prouidient Prædicatores fidei vatis infidelium
Prouincias, & eisdem Prædicatores postea ab in-
iuris, & violentia defendendi. Huic doctrinæ
consentit Hurtadus *disp. 75. s. 8.* Addit tamen,
posse Papam, quia est simul Rex temporalis, bel-
lum infidelibus infare, quando scilicet alij Prin-
cipes Christiani ex eius commissione possent:
quare posset tunc exercitum cogere, illumq; iure
suo mittere. Prudenter vero indicat hoc non ita
vniuersaliter procedere, vt non possit aliquando
contrarium expedire, quando scilicet alia dam-
num Ecclesie timeretur. Quæ exceptio metit, ut
dixi, subintelligenda est: nam indecentia huius
defensionis per ipsas personas Ecclesiasticas ex-
equitioni mandandæ, que cum illicitam reddit,
oritur ex scandalo, & ex preiudicio ipsius fidei,
que minus grata, & credibilis redderetur infide-
libus, si videant Prædicatores, qui mansuetudinem,
& patientiam Euangelicam prædicant, contrarium
factis ostendere, vindicando proprias in-
iurias per seipso, & fidem armis, ac potentia po-
tius, quam rationibus inducere velle. Possunt ta-
men aliquando hæc, & similia inconuenientia
compensari pluribus, & maioribus eiusdem fidei
commodis: nam sicut potest aliquando Prædicato-
r carcerem, & vincula fugere, vbi ad mortem
nebatur, & hoc propter maius bonum eiusdem
fidei, sicut aliquando magis expediat non fugere,
sed mortem patienter expectare, ad eandem si-
dem magis confirmandam: sic licet regulariter
ministri Euangelici non debeat se per vim defen-
dere, ad uerarios offendendo, & occidendo: ali-
quando tamen id expedire posset, ad maius fidei
bonum. Quid enim si Regulus obuius impedit
conuersiōnem Regni, vel Imperij latissimi, incar-
cerando, & vexando Prædicatores ad hunc finem
missos: nonne possent non solum fugere, sed &
custodes per vim opprimere, vt se liberarent,
& opus incepturn prosequerentur, accedente fal-
tem Pontificis permissione: Doctrina ergo illa in-
telligitur per se loquendo, & regulariter, exce-
pto casu, quo contrarium magis expediens iudi-
caretur ad eiusdem fidei dilatationem, & aug-
mentum promouendum.

tertia difficultas est, an ad hunc ipsum finem
tuendi, & defendendi Prædictores fidei, possint
hi mitti cum militibus armatis, qui eos defen-
dant, & ad eorum securitatem. Affirmat Maior
in 2. dist. 44. quest. 2. & nouissim Lcannes So-
lorzano apud Dianam 6. part. tra. 4. de bello, re-
solutione 15. qui etiam eidem sententia contra
Hurtadum ab eo adductum adhæret, & dicit, se
tum ilam cum Suaio tenere distinet. 8. de Charitate
s. 1. n. 8. cum quo docet posse hodie Principes
Christianos ad convertendos Barbaros mittere
Prædictores cum sufficienti exercitu, non ut
bellum inferant, sed ut predicatores securi in-
cedant, turrisque, & artes munitas in terminis
Prouinciarum infidelium construere, ut facilior,
& securior aditus, & exitus fidelibus pareat; dom-
modo tamen prius tales infideles, blandè, & pa-
cificè

50 Secunda difficultas circa hoc ipsum esse pos-
An Ecclesia test, an Ecclesia, vel Pontifex ad defendendos
vel Pontificis suos Pradicatores, possit armare exercitus ex
ad defenden- ipsi personis Ecclesiasticis, an vero committere
der suis pra- exercitum eam tutelam, & defendemus Principibus
dicatores, pos- secularibus, & laicis. Suarez dicta fuit. 1. num. 7.
fit armare
exercitus ex
dicit, hanc potestatem non ita conuenire Ponti-

cífic de audienda, & recipienda prædicatione inoneantur. Hæc P. Diana ibi, qui in primis per errorem citauit Suarium disþ. 18. de charitate, cùm non habeat tot disputationes de charitate; sed id tractat disþ. 18. de fide. Deinde immixit illum adduxit tanquam contrarium aliquid docētem sententia Hurtadi, quam retulerat. Nam Hurtadus disþ. 75. §. 15. eandem omnino sententiam cum Suario docet, profetus si Suarit assertioni subscrivere, contra sententiam Maioris suprà relatarum, quam quidem Suarez retulerat illo n. 8. sed n. 9. eam impugnat, & n. 10. concludit, tunc locum esse coactiōni, & miti posse Prædicatores cum exercitu sufficiunt propter rationes illas; quando Principes infideles existunt, & ingefsum concedere nolunt, quod etiam totum concedit Hurtadus, cuius sententia non est contraria, sed omnino eadem cum sententia Suarit. Quibus consentit Castr. Palao tom. 1. tr. 4. d. 2. puncl. 5. n. 9.

Ego ab hac communi sententia recedendum non possum, nec per se loquendo, & regulariter mitendos fidei praedicatorum cures exercitu, & militum copiis. Hoc enim probat Christi exemplum, qui misit Apóstolos suos, *sicut agnos in medio luporum*, Matthæi 10. *sive baculo, & pera, inermes, & mansuetos, & annuntiantes pacem*; quod non solum de prima illa missione, sed de omnibus subsequentibus debere intelligi, probat Maldonatus in illud 10. Matthæi Ambroſio, Hieronymo, Augustino, & aliis. Hoc probat Chrysostomus tom. 2. hom. 24. in Matthæum dicens: *Mea est causa: Deum humano auxilio non indiget, ideo ut tantummodo mihi personam præstare, & ego vobis seruum, &c. & infiri: Nemo speret in parentibus, nemo in amicis, aut parentibus.* Hoc probat antiquus Ecclesiæ vñus, etiam postquam ab Imperatoribus Christianis auxilium sperare poterat: ut constat de Gregorio magno, quando Praedicatoris in Angliam misit. Hoc denique comprobatio ipsa, & fidei auctoritas, cui non parum derogaretur, si armis, & potentia obſtruenda esset, ita ut eius acceptatio timori potius humano, quam veritatis diuinæ ponderi tribui posset refutare. Paulo 2 ad Corinth. 10. *Arma militis non sive non carnalia sunt, sed potentia Deo.*

53
Dixi tamen, per se loquendo, ita faciendum: nam per accidens aliquando licet milites cum Prædicatoribus mittere. Peti enim potest prius ab infidelibus, ut prædicti auctores fatentur, aditus pacificus, & securitas pro prædicatoribus mittendis, ut eos audire possint, & fidem, si placuerit, recipi. Quod si hanc securitatem Princeps dare noluerit, iam cogi potest armis, ut securitatem peritam præfert, & ad hunc finem Prædicatores possunt militibus associari. Præius tamen pacatè, & sine armis securitas petenda est; postea, si negatur, armis usurpari potest. Vnde si experientia docuit fidem securitatis, data non obsernari, possunt iam milites mitti ad vindictam violatae fidei, & ad securitatem extorquendam. Addo polle etiam aliquando quasi per accidens, & concomitante ira milites cum Prædicatoribus. Potest enim Princeps Christianus legationem ciuilem ad Principem infidelium mittere, ut pacem, commercium, & amicitiam ab eo petat, legatosque suos solito comitatu adornare, & comites etiam adhibere fidei Prædicatores. Si ergo Princeps infidelis neget iniustè, id quod de iure gentium omnibus debetur, nempe transi-
tum necessarium, & pacificum, portum etiam

in casu necessario, & alia, quæ de iure gentium debentur, & hoc sine causa iusti merus, aut perculi; iam merito in eum armatur Princeps Christianus, & milites mittit, non ad tuclam predicatorum, iæcè hi etiam ibi sint, sed ad extorquendam, quæ fibi de iure gentium debentur, & iniuste negantur. Semper ergo fides sine armis sit, & omnino pacifice offertur ei; si tamen legatio hæc Regis pacifici Dei, & Ecclesie iniuste lædatur, potest iniuria vindicari, & amis exorteretur id, quod omnibus Principum Legatis de iure deberetur.

Hinc tamen oritur quarta difficultas, an si pre-dicatio fidei pacis efficeretur, & infideles non fidei audire possint vi, & armis cogi ad cam- diendam. Prima sententia affirmat, pro qua effe-tur Major in 2. distinc^o. 44. quæst. 2. vihi vietetur eam significare. Secunda sententia id vniuersal-iter negat, quam tenet Valencia in presenti distinc^o. 1. 10. punto 6. & indicat Salmeron tom. 11. p. 107. tract. 3. 8. Denique tercia sententia media, & vera id affirmat in ordine ad infideles subditos Prin-cipibus Christianis, negat vero in ordine ad infi-deles non subditos, quam cum alii quos affe-runt, docent Suarez dis^o. 18. sel. 2. n. 3. & 6. Hu-tato disput. 7. sed^o. 3. & alijs passim.

Prima pars, nempe quod Princeps Christi-
nus possit cogere subditos suos infideles, ad au-
diendam fidem, negatur non solum ab anchori-
bus secundâ sententia, sed etiam a Coninck
in presenti dyp. 18. dub. 14. numero 240. sed eam
concedunt alij: & probatur primò ex v. Ponti-
ficium Romanorum, qui penis, & mulctis cogunt
Iudeos subditos ad audiendum singulis hebdo-
madiis concionem de rebus nostris fidei, ut con-
stat ex Bulla Gregorij XIII. que incipit *Santa
mater Ecclesiae* cuius observantiam exactam ho-
die Roma videmus. Quamvis autem adueletij
respondeant, illam non esse coationem dictam,
sed indirectam, quatenus Princeps imponeat Iude-
is subditis tributum aliquod, quod siunde li-
cere imponere poterat, à quo tamen tributo, &
onere eximit eos, qui conuenient ad audiendum
concionem; sed eam solutionem reicit Suarez
num. 3. quia Iudeis alia tributa imponuntur, nec
illud imponitur sub nomine tributi, sed ut pena
inobedientia. Et quidem legenti verba praedicta
Bullæ constabat manifestè, illam esse proprie-
nam: nam sub nomine pena, & punitionis im-
ponitur, & in genere statuit, eos eis, & alios
penis cogendos esse; unde si quis inculpabiliter
abfir proper morbum, vel quid simile non pa-
titur eam pena, quam vbi non eis culpa, non
debetur pena: quod tamen ad vitandam solu-
tionem tributi iusti non sufficeret, cum hoc etia
sine culpa debeat. Obiter aduero, immen-
tibus apud Hurtadum his dyp. 7. 8. 52. & alios
Buttam etiam Nicolai III. imponentes ei modi
poenitentiam Nicolai III. neque imposuit pa-
nam, nec coegerit Iudeos ad audiendum fidem, sed
præcepit, & commisit Patribus Ordinis Præda-
torum, ut Iudeorum conuersiōnem procurarent,
& eis prædicarent, ut constat ex eius Bulla, que
habetur in *Bullario communis rom.* 1.

Ratione deinde à priori hac pars probatur, quia hoc præceptum non excedit potestatem laici Principatus, si quidem nihil supernaturale subditis præcipit Princeps; sed omnino naturale, & honestum, ac per se virile ad finem laici Principatus, quia de Deo enim, ut auctor na-

etur, multum ab infidelibus erratur, de virtutis, etiam, & virtutibus naturalibus pluta ignorantur; Item fides Christiana est valde utilis, etiam ad laicam politiam, cum adeo seuerè prohibeat sceleram contra legem naturam: ita aguit Hurtado, ubi supra §. 4, & concludit, posse Principem laicum moderata mulcta, subditos infideles cogere ad audienda mysteria supernaturalia, maiori verò seueritate ad audiendam legem naturaliem.

56 Hoc ipsum simili ferè arguimento alius, verbis probat Suarez dict. sect. 2. num. 4. quia actio illa audiendi prædicationem, non est per se, & intrinsecè supernaturalis, & secundum præsentes circumstantias possunt subditus conuinciri, quod sit honesta, & ad eorum commodum ordinata: immo etiam referri potest, ad utilitatem reipublicæ, quam Princeps temporalis procurare potest, & debet, nimis ad maiorem pacem, & concordiam omnium subditorum, vel ut subditi liberetur ab erroribus, de quibus cōuinci possunt, quod sunt contra rationem naturalem, vel etiam contra alia, quæ ipsi admittuntur & credunt, ut contingit in Iudeis.

57 Hæc ratio quibusunque verbis explicetur, adhuc manet difficultis: quia imp̄imis, licet obligatio audiendi fidem conuincit possit ratione naturali, quod sit hic, & nunc debita, idem dici posset de ipsa obligatione credendi: sicut enim evidens est obligatio audiendi fidem, ita ea auditia, & sufficienter proposita, evidens est obligatio credendi, & ideo præcedere debet iudicium evidens de credibilitate, seu de obligatione credendi: & tamen non possunt infideles cogi ab Ecclesia, nedium à Princeps seculari ad credendum. Item, si bonum concordia, & pacis inter subditos, dat ius præcipiendi auditum fidei, daret etiam ius præcipiendi fidem ipsam: ut ille enim est ad pacem, & concordiam unitas fidei, quam auditio sola fidei: inò hæc non aliter est velis ad illum finem nisi quatenus est utilis ad fidem, quæ est vinculum pacis, & concordia inter subditos. Si ergo motiuum illud concordia politica non dat ius præcipiendi subditum fidei, quomodo dabit ius præcipiendi auditum fidei? Vnde argui potest à priori quia omne præceptum, aut lex ut iusta sit, debet esse de obiecto bono, & honesto, cuius honestas intendatur à superiori præcipiente: honestas autem, quæ est in auditio fidei nō videtur esse diversa ab honestate, quæ est in ipsa fide: ideo enim diximus supra diff. 18. sect. 1. non esse malitiam specie diverlam in omissione auditio debita fidei, à malitia omissionis fidei: quia Deus non præcipit fidei auditio, nisi propter honestatem ipsius fidei: si ergo honestas ipsa fidei non est talis, quam posse Princeps latius intendere præcipiendo fidem, consequens est: ut nec possit præcipere auditio fidei, quod præcepsum deberet intendere eadē honestatem fidei. Denique quod additur de erroribus contra legem naturam, ad quos vitandos posset Princeps temporalis præcipere auditioem fidei; non est ratio vniuersalis: nam tunc posset etiam Princeps cogere; non solum ad audiendum, sed etiam ad deponendos illos errores, ut infra videbimus. Nunc autem agimus de coactione ad audiendum eam doctricinam, ad quam credendam, & suscipiendam, non possit idem Princeps cogere subditos infideles. Et quidē potest fagi, quod subditi nullum errorum sequentur contra lumen naturæ, nolent tamen credere Euangeli. De quibus subditis queritur in quomodo Princeps possit eos cogere ad audiendum Euangeliū, quos tamen non posset cogere, ad illud credendum, postquam sufficienter propositum est cum evidencia credibilitatis.

58 Aliter possumus explicare, (& fortasse in idem recidet) cur hoc præceptum audiendi fidem non excedat potestatem humanam Princeps temporalis: quia nimis sicut Princeps recipere potest, & audire legatos undeconque missos, licet non teneatur eorum postulatis annuere, ita potest præcipere subditis, ut eos audiant, & recipiant, præsternit si legatio sit de rebus ad subditorum bonum, & utilitatem pertinentibus. Et sicut filius non potest p̄alē cogi ad ducendam uxorem, & tamen teneri eius consilium audire, ut cum aliis probat Thomas Sanchez lib. 4. de matrimonio diff. 23. ita Princeps, licet non possit cogere subditum, ad amplectendam fidem; potest illum cogere, ad audiendos legatos Dei, & Ecclesie, qui sunt Prædicatores à Christo, & ab Ecclesia missi ad hunc effectum: turpe enim est in ipsa republica civili, ut legati venerandæ Communis, qualis est Ecclesia, immo & legati ipsius summum Dei, qui parati sunt ad probandum suam legationem, adhuc ciubus cum contemptu reiulantur, & ne ad audiendum saltem admittantur. Hanc itaque Reipublicæ indecentiam Princeps impedit & prohibere potest cogendo subditos ad non negandam audiendum eiusmodi legatis: sed potius honorificè eos excipiendo, sicut & ab ipso Princeps honorificè excipiuntur, & audiuntur. Ratio autem eis videatur, quia sicut filius non subordinatur patri omnino in ordine ad electionem uxoris, quia hæc status debet esse omnino liber, subordinatur ratione in ordine ad educationem, & ad hoc ut possit saltem bene eligere uxorem, & ad quem finem oportet paternum consilium audire: ita infideles subditi non subordinantur Princepi temporali, in ordine ad finem supernaturalem, sed solum in ordine ad politiam humanam, & naturalem, & ad bonum Reipublicæ statum, ad quem sufficit honestas morum secundum regulas naturam: ad hunc tamen ipsum statum naturalem, & ad eius honestatem spectat, quod subditi possint si velint credere, & amplecti fidem, in ordine ad finem supernaturalem. Nam, ut alias dixit Augustinus, licet fides ipsa sit gratia Dei, & pertineat ad ordinem supernaturalem; posse tamen credere pertinet ad naturam intellectualem, hoc est, capacitas ex parte naturæ, seu non habere incapacitatem ad fidem, quare non excedit ordinem naturæ, & regiminis naturalis, auferre hæc impedimenta in quibus unum est, & potissimum, non habere notitiam fidei ob defectum prædicationis: quomodo enim credent sine prædicante? Non est enim nouum, quod potestas superioris non extendatur ad præcipiendum aliquod opus, & tamen extendatur ad præcipiendum notitiam illius: sic Ecclesia non præcipit vniuersaliter consilia Euangelica omnibus, v. g. statum religiosum, & tamen præcipiet aliquando notitiam consiliorum, ut possint fideles ea agnoscere, & amplecti, si velint. Non præcipit vnum Indulgentiarum, & tamen præcipit notitiam talis vnius, & aliquando obligat, ut fideles interfici carum publicationis, ut fieri solet in publicatione Bullæ Crucis. Sic ergo, licet Princeps temporalis non possit subditos infideles obligare ad fidem amplectendam, poterit obligare ad audiendum, ut non sint in-

capaces

capaces eam recipiendi, si velint: hoc enim ad ipsum statum naturalem, & bonum Reipublicæ viderunt pertinere, ut subditi habeant notitiam necessariam ad deliberandum, & eligendum, etiam in iis, in quibus non possunt a suo Principe obligari ad electionem determinatam.

Dices, Princeps temporalis non potest praepare audiencem fidei, nisi ex fine honestæ, quem debet habere quolibet præceptum, & lex humana, ut diximus. Hic autem finis honestus, non potest esse ipsa honestas fidei, alioquin posset Princeps ad fidei honestatem obligare: sed neque esse potest alia honestas diuersa ab honestate fidei: Nam Deus præcipiens audiencem fidei, non intendit aliam honestatem, nisi honestatem fidei, & ideo diximus, præceptum illud non differre specie à præcepto fidei: & ratio videtur esse, quia medium non est amabile, nisi propter honestatem finis: auditio autem fidei non est amabilis, nisi ut medium conducens ad ipsam fidem; ergo non potest esse præceptum humanum de audienda fide, si non potest esse de ipsa fide amplectenda.

Respondetur concessa maiori, negando minor. Potest enim Princeps temporalis habere profine eius præcepti aliquam honestatem constitutam ab honestate fidei, nempe, quod legari audiuntur, quod subditi habere possint notitiam ad electionem Religionis, &c. Quæ omnia sunt bona honestæ amabilia antecedenter ad ipsam fidem, & præscindendo ab obligatione fidei. Diferunt autem præceptum Principis humani, & præceptum diuinum de audienda fide; quod præceptum diuinum obligat ad fidem audiendam, solum quatenus obligat ad fidem amplectendam, atque adeo non intendit, nisi solum honestatem fidei; ad reliqua vero omnia tendit materialiter, & ut media solum ad fidem præceptum: unde cessante necessitate illius medijs, v.g. si per internam reuelationem, aut per libros aliquos comparet notitiam fidei sufficiem, non obligaretur præceptum diuinum audiendi Prædicatores fidei, quia hoc præceptum solum obligat directè ad fidem, ad reliqua vero solum consequenter, & ut media quando necessaria sunt ad fidem. At vero præceptum illud humanum obligaret directè ad audiendum prædicatorem, propter honestatem pecularem, quæ est in ea auditione, adeo ut licet hinc, & nunc, non est medium necessarium ad fidem, posset præceptum humanum ad prædicationem audiendam obligare: sicut de facto præceptum naturale, & diuinum obligat ad ieiunia, & alias corporis mortificationes solum, quatenus sunt media necessaria ad castitatem præceptum, & alia similia obseruanda. Ecclesia tamen licet illud etiam finem intendat, obligat adhuc ad ieiunium, licet hic, & nunc non sit necessarium ad carnis tentationes vincendas; quia nimis intendit etiam honestatem temperantia; que reperitur in ipso ieiunio, & que honestas licet de se non sit sub obligatione legis diuina, aut naturalis, est tamen materia talis, quæ possit intendi, & præcipi lege humana positiua. Sic præceptum illud humanum audiendi prædicatores fidei, posset intendere honestatem propriam, quæ reperitur in illa auditione, que honestas, licet secundum se, & præscindendo ab honestate fidei, ad quam sit medium necessarium, non sit sub præcepto diuino, aut naturali; est tamen talis, ut possit præcipi, & intendi lege humana positiua, etiam

sistendo in ipsa: & ideo omissione illius est quidem contra præceptum diuinum fidei, quando auditio esset medium necessarium ad fidem, etiam etiam peccatum habens speciale malum, malitiam habere etiam, quando non esset medium necessarium ad fidem.

Obiiciunt primum, quia hæc potest non esse concessa à Christo Ecclesiæ, aut Principiis, de ea concessionem non constet, sed solum de potestate, vel iure prædicandi, quod stare potest sive non potest cogendi ad audiendum, sed ad summum erit potestas contra impudentes prædicationem. Respondetur hanc potestatem omni ex ipsa natura principiatus, qua Princeps potest cogere subditos ad actiones bonas politicas, & decentes Rempublicam bene morigeratam; inter quas computati potest, ut vidimus, quod leges de rebus magni ponderis loquuntur non abstant, sed recipiant, & audiant.

Secundum obiiciunt exemplum Christi, qui discipulos suos volentes Samaritanos signis, & suppliciis cogere, ut Christum non abirent, sed audirent, reprehendit, & dixit, ne statuimus spiritus vestris &c. Lucæ 9. & iterum Math. 10. dicit Apostolus. Si non recepierint vos, & eum sermones vestros, exsultate pulchri, & volentes nimis, ut pacifice discedent, nec coggerent nolentes ad audiendum. Respondetur hæc nimis probare, nempe contra ipsos aduersarios, qui licet non concedant posse subditos cogi ad audiendum, concedunt tamen posse cogi ad permittendos Prædicatores in Republica, & ad eos non ciiciendos, nec impediendos. Et tamen Samaritani illi non solum noluerunt audire, sed neque in ciuitatem suam recipere Christum, & eius discipulos, sed omnino prohibuerunt, & turpiter eicerunt. Respondetur ergo in primis, ut apostolos non accipiebant a Christo Princepium temporale, ex quo oritur potestas cogendi subditos ad audiendum fidem. Deinde noluerunt Christum introduci Euangelium amis, & potuisse, sed pacificè, & cum mansuendis, ac humilitate Christiana. Quare licet Ecclesia habeat potestem puniendi rebelleres, qui prædicationem impediunt, & vi eos cogendi, & delitiant, ut supra vidimus: id tamen fieri debet, non per ipsos ministros Euangelij, sed per Princeps facultates ex commissione Ecclesie: sed nec tunc erat opportunitys id faciendi, nec in illis circumstantibus expediebat ita facere.

Tertiò obiiciunt, quia fides debet esse voluntaria, & non coacta, ergo & auditio fidei: nam eadem est ratio de medijs, & de fine. Respondetur negando consequentiam: nam ex coactione ad audiendum non sequitur, quod fides potest sit coacta, cum maneat potest in audiendis potestate libera credere, vel dissentiri: sicut etiam matrimoniū debet esse liberum, & ideo non potest Pater filium cogere ac ducentum hanc vocem, potest tamen eum cogere, ad audiendum confiditum, & congruentias, quibus auditus, liber omnino maneat ad electionem coniugis. Non ergo eadem ratio de fine, & de medio in casu nostro: præsertim cum audito illa non præcipiatur à principe facultati propter honestatem solum fidei: nec præcise, ut medium, sed propter honestatem propriam, quam in se habet, ut vidimus est.

Quattuor obiiciunt, quia si haec coactio non debet

debet prouenire ex potestate merē temporali: hęc autem sicut in actibus temporalibus, nec exten-
ditur ad spiritualia, ad qua pertinent, & fides, &
audito fidei. Respondeo, posse esse quæquitatio-
nem in voce actuum temporalium, & spiritualium.
Nam si sensus sit, legem ciuilem Principis tem-
poralis solum ordinari ad bona corporalia, fal-
sum est: pertinet enim ad legem ciuilem fac-
re bonos ciues, ac proinde bonos viros, vnde
versati potest in materia omnium virtutum mor-
alium quatenus haec vires esse possunt ad statum
tranquillum, & pacem Reipublicæ, vt probat,
& explicat latè Suarez lib. 5. de legibus cap. 12.
imò & punire potest peccata etiam cōtra Deum,
quatenus naturali ratione cognosci potest, &
quatenus ea bonum, & tranquillum Reipublica-
statum impidire possunt. Non ergo excedit po-
testatem Principis temporalis præceptum audi-
endi prædicatorem, cū ad bonos etiam Rei-
publica mores spectare possit. Legatos de rebus
magni ponderis dictiū audire, & notitiam ha-
bere præcipiūrum religionum, & quæ sicut cuiuslibet
religionis fundamenta, quando iam antea
non certò constat de carum falsitate. Addo in or-
dine ad proximū tēm hanc nullam habere difficulta-
tem, cū nulli hodie reperiantur infideles, qui
non erent simul circa plurima, quæ spectant ad
legem naturam, atque adeo possunt ad hos er-
tores corrīgēndos cogi à Principe, vt audiānt
Prædicatores Ecclesiæ, à quibus circa huiusmodi
errores corrīgi, & instrūti possint.

64. 65. Quinò argui potest, quia si Princeps Chris-
tianus sacerularis posset hoc præcipere suis sub-
ditis; posset etiam idem Princeps ethnicus, vel
Paganus, cū non sit maior eius potestas tempo-
ralis, quam Princeps Christianus: consequens au-
tem reputat magnum absurdum Coninck ubi
supra n. 236. Ego tamen loquendo de possibili,
non inuenio vilium absurdum: nam in primis si
Princeps ipse exemplo suo præcedat, & velit
Prædicatorem fidei audire, quis dubitat, quod
posset suis auxiliis, & aliis ciuibus præcipere, vt
eius exemplo ipse etiam prædicatorem audiānt?
Deinde sicut Princeps infidelis potest lege prohibe-
re subditis adulterium, quamvis adulter ipse
sit, cur non posset præcipere auditum fidei, licet
ipse culpabilis fidem non audire? Itaque in
hac illatione nullum apparet absurdum, licet de
facto raro, vel nunquam id contingat.

Reftatiā probata secunda pars assertio-
nis, nempe non posse Ecclesiam, aut Principes etiam
Christianos cogere infideles non subditos sibi in
temporalibus, ad audiendam fidem: quæ pars
communior est, quam præcedens, & probatur
facile, quia haec coactio deberet procedere ex
potestate vel spirituali, vel temporali; nequa-
autem datur in casu nostro. Non spiritualis, quia
hanc non legitur deditis Christus sua Ecclesia,
enī potestas nulla est, aut iurisdictio in eos, qui
foris sunt, sed solum ius naturali ad tuendos
suos Prædicatores, & se ipsam contra iniurias
ab infidelibus illatas, vel ab iis, qui prædicatio-
nem iniuste impediunt. Sed neque in casu nostro
datu potestas temporalis ad illam coactiōnem;
cū iij infideles supponantur non esse subditi
huc Principi, qui eos cogere vult ad fidem audi-
endam.

Obicitur, quia Christus dedit Ecclesia ius, &
potestatem prædicandi omnibus fidem, ergo &
cogendi, ad audiendam illam: prædicatio enim
Card. de Lugo de virtute Fidei divina.

sine auditoribus fieri non potest, & concessò uno
correlatiō conceditur alterum, & concessa iu-
risdictione concessa intelligitur omnia sine qui-
bus iurisdictio exerceri non potest. Confirmatur,
quia ex potestate data Apostolis à Christo remit-
tendi peccata, verbis illis, *quorum remiseritis pec-
cata, &c.* colligitur obligatio confitendi illa: non
enī possum remitti nisi audiāntu: ergo ex po-
testate data ad prædicandum, colligi potest ob-
ligatio audiendi, & potestas ad cogendos auditio-
res, sine quo auditi inutilis est potestas prædi-
candi. Respondeatur, ex præcīsa potestate prædi-
candi non argui potestatem cogendi alios ad au-
diendum. Nam Episcopus dans alicui facultatem
concionandi, non cogit alios ad audiendum, nec
concionator potestatem, vt eos cogat: imò
licet non concedat solum, sed præcipiat prædi-
cationem, non ideo dat potestatem cogendi, sed
in vroque casu, dat ins cogendi alios, ne eius
prædicationē impidant. Ex eo ergo, quod Christus
dederit ministris Ecclesiæ potestatem prædi-
candi, & hoc eis præcepere, non arguitur po-
testas, vt cogant auditores ad audiendum, sed fa-
tis faciunt suo muneri prædicando, vel offeren-
do se ad prædicandum, si alij audire voluerint.

Ad confirmationem item omnibus aliis solutio-
nibus respondeo, necessitatem, & obligationem
confessionis non colligi præcisè ex potestate da-
ta Apostolis remittendi peccata, sed ex potesta-
te talibus verbis data, nempe cum potestate reti-
nendi, cū dictum fuerit, & quorum rei-
nuerit, retenta sunt. Ex qua potestate retinendi,
feu, vt alibi explicata fuit, colligi debi-
busse obligationem confessionis, & recurren-
ti ad sacerdotes, vt ad iudices necessitarios, & non
solum arbitrios, ostendi. *dis. 15. de penitentia.*
fett. 1. Non est hoc fundamentum in casu nostro
ad dicendum, quod Ecclesia accepit potesta-
tem obligandi infideles, ad audiendam fidem præ-
dicationem.

Vrgeri tamen potest, quia ad necessitatem
Confessionis declarandam oportuit quidem eam
retinendi potestatem à Christo explicari: nam in-
stitutio confessionis secundum se non suppone-
bat, nec afferebat secum eam obligationem. At
verò in casu nostro non oportuit eam potesta-
tem obligandi explicare; sed solum dare munus
prædicandi: quo munere Apostolis imposito,
statim ex natura rei sequitur in aliis obligatio-
es audiendi: vnuſquaque enim præcepto diu-
no, & naturali teneat inquirere, & audire ve-
ram doctrinam pertinentem ad religionem, &
necessariam ad salutem: ergo eo ipso, quod data
fuit potestas prædicandi, imposita fuit aliis ob-
ligatio audiendi. Respondeo, hanc obligationem
a nobis non negari: certum enim est infideles te-
neri præcepto diuino ad audiendos Prædicato-
res, nisi aliunde ex libris, vel aliter notitiam eius-
dem fideli sufficientem comparauerint. Negamus
tamen datam fuisse Ecclesia potestatem cogendi,
& obligandi infideles ad audiendum: multa enim
sunt, ad quæ infideles præcepto naturali, aut di-
uino teneantur, ad quæ tamen Ecclesia non potest
eos obligare, & in hac ipsa materia, teneantur infi-
deles fidem sibi ab Ecclesia sufficienter proposi-
tam amplecti, & credere; & tamen Ecclesia non
potest eos ad hoc ipsum obligare, vel cogere: si-
militer ergo nec potest obligare eos ad audiendū,
quia haec potestas nulquam legitur, vel in-
ueniuntur Ecclesiæ à Christo iubata.

V v Dicit

Dicit aliquis, hanc etiam potestatem includi in munere Legati; nam licet Princeps humanus non possit obligare Principem aequalem, ut audiatur Legatum, quem ad ipsum mittit; Princeps tamen superior, mittens Legatum ad Principem inferiorem, & subditum, potest eum obligare ad recipientum, & audiendum etiam Legatum. Cum ergo Christus mittens Apostolos, & eorum successores ad praedicandum, sit Princeps omnium supremus, & mittat eos, ut suos Legatos ad annuntiandam fidem; eo ipso intelliguntur mitti cum auctoritate, & potestate cogendi homines omnes ad quos destinantur, ad audiendam fidem. Respondeo, Legatum dupliciter a Princeps supremo mitti. Primum cum potestate, & iurisdictione in eos, ad quos mittitur; quomodo Pontifex mittit frequenter Nuntios, seu Legatos Apostolicos cum potestate, & iurisdictione, quam exercant in Provincia, ad quam mittuntur. Secundum potest Princeps etiam supremus mittre simplicem Nuntium, sine villa potestate, aut iurisdictione, sed solum, ut aliquid deunter, vel intimetur alicui, vel aliquibus. Quem quidem nuntium si subditus audire nolint, delinquent certe contra Principem a quo misus fuit, & merito possunt ab eo puniri: non tamen possunt puniri ab eodem Nuntio, sicut nec possunt ab eo vi, & paenit compelli, ut audiatur; quis enim dicat, famulum etiam inferioris nota, quem Rex, vel summus Pontifex ad aliquem subditum mittit, ut certiorum eum reddat de realia, & eo ipso potestatem habere, ut illum audire renuentem in vincula coniiciat, & propria auctoritate, ferro etiam, & paenit ad audiendum compellat? Hec certe potestas in quolibet simplici Nuncio non agnosciatur, nisi a Princeps mittente exprimatur. Cum ergo Christus Apostolos mittens, & eorum successores ad Euangelium annuntiandum non expresserit hanc potestatem, non est, vnde colligamus eos illam habere, sed potius esse nuncios destinatos ad annuntiandam pacem, & Euangelicam doctrinam: nec Apostoli ipsi in se potestatem aliam agnoverunt, vt audire nolentes cogerent ad audiendum.

§. II.

An cogi possint infideles ad amplectendam fidem sibi sufficienter propositam.

70 **N**on loquimur de doctrina fidei, quæ ratione etiam naturali habeti potest, & quæ dictat fernanda præcepta naturalia: de hoc enim dicimus §. 3. sed nunc loquimur de doctrina fidei, quæ solùm per diuinam revelationem habetur. Prima ergo sententia vniuersaliter affirmat, posse omnes infideles paenit compelli, ad amplectendam fidem sufficienter propositam; pro qua afferuntur *Maior* in 2. *disp.* 4. & quidam *Genesius Sepuluenda*, qui hoc probare conatus est sub *Carolo V. Imperatore*, cum de *Iudeis* ageretur. Secunda sententia id concedit de infidelibus, qui subditi sunt in temporalibus, Principi eos ad fidem cogent: quod tamen intelligere videntur loquendo de iure diuino, vel naturali, & seculo iure humano positivo, quo haec coactio prohibetur. Hanc docet *Scotus* in 4. *disp.* 4. *quaest.* 7. i. *in fine*, & aliqui ex eius schola, & probabilem existimat

Prima sententia.

*Loca in presenti disp. 36. num. 7. quomodo ipse communem, & contrariam sententiam sequuntur. Alij denique hoc limitant ad coactioenam indiretam, negant vero de directa, ut infra explicabitur, in quo sensu loquutus videretur Gabriel dicta dicta. 4. *quaest.* 2. & *Angelus* apud *Suarez* *disp.* 18. *sect.* 3. *num. 2.**

Communis, & vera sententia negat, posse infideles, siue subditi sint, siue non subditi, cogi, & obligari directe ad fidem amplectendam, non solùm loquendo de iure humano, sed etiam de iure naturali, seu diuino. Ita cum *S. Thoma* in *presenti* *quaest.* 10. *art.* 8. §. 12. *Ciceronianus*, *Paludib.* *rand.* *Antonius*, *Richardus*, *Soror*, *Abelens*, *Sylvestris*, *Castro*, *Victoria*, & alijs, quos affectat, & sequitur *Suarez* *obi supra num. 4. Bonnes*, *Argon*, *Turrianus*, *Valentia*, *Azor*, & alijs, quos affectant, & sequuntur *Horacio* *disp.* 15. *fol. 2. per totum*, *Coninch* *disp.* 18. *fol. 14. numero 21*, *Castro* *Palao* *tom. 1. 17. fol. 4. disp. 2. part. 6. num. 2.* qui tamen male citat *Soror* in 4. *disp.* 4. *quaest.* *ultima* *dicentem*, posse infideles subditos cogi, nam *Soror* ibi nihil dixit, sed postea *disp.* 5. *quaest.* *10.* *contrarium late probat*: postea fuit typographi error scribentis *Soror*, pro *Soror*.

Et in primis prohibitum hoc esse de iure humano, constat ex multis Pontificis, & Conciliorum decretis. *Gregorius Magnus* id precipit *lib. 11. epist. 15. relatus in e.* *Qui sincera*, *disp.* 45. & *Concilium Toletan.* 4. *cap. 56. relatum in cap. de Iudeis* *eadem distincti*. *Idem statutum in cap. scilicet Indexi, de Iudeis, & Saracenis*, & *idem* *supponitur in cap. Iudei* 3. & in cap. *confusio* 8. *cod. tit.* *Ad hoc ipsum affect* *Suarez* *obi supra num. 5.* *decreto Innocentij III. in cap. Maiores*, *quæcumque* *quaritur de baptismo*, *vbi Ponitex addit*, *id esse contra Christianam religionem*: *vnde idem Suarez* *colligit*, *prohibitum hoc esse*, *non solùm iure humano*, *sed etiam iure diuino*. *Sed reuera* *id ibi non dicitur*, *sed solum*, *quod non sit co* *gendus ad obseruantiam legis Christiane*, *qui* *omnino inuitus*, *& sine vlo proflus contentu* *baptizatus est*; *nam baptismus ille non est validus*, *& ideo esse dicitur* *religionem Christianam* *contrarium obligare omnino dissidentem*, *ad* *obseruantiam legis Christiana* *etiam statim ad* *ditur non esse contra*, *sed iuxta religionem*, *vt* *qui per merum, & coactum baptismum suscipit*, *obligatur postea ad seruandam legem Christianam*. *An vero cogere metu*, *& paenit ad ba* *ptismum suscipiendum*, *& consentendum sit* *contra legem diuinam nihil ibi dicitur*. *Addo*, *hanc coactioenis* *prohibitionem approbatam* *etiam in iure ciuili in leg. Christiani*, *Cod. de* *Paganis*.

Quod vero stando etiam in iure naturali, & diuino, cogi non possint ad fidem ij, qui non sunt subditi, probatur, quia coactio haec esse non potest, nisi ab habente potestatem, & iurisdictionem in illos; nam vis coactio supponit potestatem praependi, & puniri, que solum competit superiori in subditos. Hanc autem potestatem, & iurisdictionem non habet in primis Ecclesia in eiusmodi infideles: cum eam non acciperit a Christo, nisi in eos, qui intra Ecclesiam sunt per baptismi sacramentum, & factum Pauli. *Apostolus* 1. ad *Corinth.* 5. dicens quid mihi de iis, qui foris sunt? nam eos Deus indicabit. *Vbi* *aperte significat* *Deum non dedisse Ecclesiam indi* *cium*